

invloed van voedsel na één of meer generaties ontstaan. Het verschil tusschen *varus*- en *latipes*-wespen is gering.

Behalve de drie bovengenoemde soorten (?) wordt door Zaddach nog eene, alleen bij Dantzig gevonden *Croesus Brischkii* Zadd. vermeld (Beobachtungen über Blatt- und Holzwespen, Abth. I p. 249 N° 7). Herhaaldelijk heb ik larven van *Cr. septentrionalis* met Hagebeuk (*Carpinus betulus*) gevoed, waarop de larven in 1872 door Brischke gevonden waren. Zij maakten er gaarne gebruik van, maar het voedsel bekomt haar slecht; de meeste bezwijken, wanneer zij volwassen zijn, en weinige maken eccons, waaruit nog niets terecht kwam, tot eindelijk, 9 April 1908 een *septentrionalis* ♀ op hagebeuk gekweekt verscheen. Ongelukkig waren deze boomen toen nog niet van blad voorzien, zoodat ik haar niet inbinden kon!

October 1908.

A. J. VAN ROSSUM.

Een »nieuwe Tertiair-tijd« ?

In N° 12 van »Societas entomologica, Jahrg. 23« bespreekt W. Schuster de vraag: »Warum, wie und wann ist die stahlblauflügelige grosse Holzbiene (*Xylocopa violacea*) bei uns im Untermainthal eingewandert?«

Schrijver meent bij de beantwoording dezer vraag vooral op het verschijnsel te moeten wijzen »dat wij eene warmere periode tegemoet gaan en reeds te gemoet gegaan zijn, waarvoor veel ornithologische, entomologische en geologische waarnemingen spreken«, en dat in de laatste dertig jaren vele vogels en insecten reeds uit zuidelijker streken naar het Noorden getrokken zijn. Dit duidt volgens hem op het terugkeeren van warmere eeuwen... mutatis mutandis »auf eine neue sog. Tertiärzeit«.

A. J. VAN ROSSUM.
